

A bányásznyugdíj védelmében

A bányászok nyugdíjrendszere több évszázados fejlődés eredményeképpen alakult ki. A társadalombiztosítás magyar gyakorlatában még mindig tanítják, hogy az első közösségi kockázati alapok a bányász-társulások voltak. Ennek az az oka, hogy a bányamunka erőteljesen befolyásolta az egészség állapotát. Azért, hogy az egészségkárosodási kockázatokkal a család megélhetését lehessen biztosítani, a bányászok a kezdetektől összefogással próbálták megteremteni az anyagi alapokat.

Az egypártrendszer vége felé, az 1980-as években, a bányamunka káros hatásainak a fiziológiai következményeit vizsgálták. Ekkor bizonyosodott be, hogy a barnakőszén bányászatban, ötezer műszak után, már az átlagos egészségi állapotú körben is, maradandó egészségi károsodás következhet be. Ez a műszakszám négyezer volt a fekete-kőszén bányászatban és háromezer az uránbányászatban. Ezekre a mérésekre alapozva, a nyugdíjrendszer átalakítása megkezdődött. Egyébként korábban is az volt a gyakorlat, hogy aki kb. huszonöt-harminc évet bányában dolgozott, és az egészségi állapota indokolta, akkor is a külszínre hozták, s ott dolgozhatott nyugdíjazásáig, öt év után egy év karkedvezmény lehetőség igénybevételeivel.

1991-ben, az Antall-kormány időszakában, a 150/1991-es kormányrendelet megteremtette a speciális bányásznyugdíjat. Ez a rendelet gondoskodik szintén fiziológiai mérésekre támaszkodva, hogy a külszínen folyó szén külfejtéses bányatársaságban is legyen speciális bányásznyugdíj. Mégpedig úgy, hogy harminc év szolgálati idő után (ezt úgy számolják ki, hogy a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény szerinti szolgálati időt veszik figyelembe) el lehessen menni teljes jogú öregségi nyugdíjba.

2003-ban finomodtak, kicsit kedvezőbbé váltak a feltételek a bányászok számára a rendeletben.

Majd a Széll Kálmán Tervben jelentette be a jelenlegi kormány, hogy megváltoztatják a nyugdíjba vonulás feltételeit, s a karkedvezményes – ide tartozik a bányásznyugdíj – és a korengedményes

nyugdíj feltételei módosulnak. Csak az kap öregségi nyugdíjat, aki eléri a rá mérvadó öregségi nyugdíj korhatárt.

A szociális párbeszéd bizottság keretében, közösen a munkáltatókkal, már ekkor megkerestük a miniszterelnök urat, az illetékes minisztériumokat, hogy a speciális bányász munkára tekintettel, a bányásznyugdíj maradjon meg. Tehát az a történelmi fejlődés, ami bekövetkezett a bányamunka nyugdíjazási feltételeiben, a jövőben is biztosítva legyen. A válaszok nem voltak egyértelműek, de a Parlamentben, Lázár képviselő úr, a Fidesz frakcióvezetője elmondta, hogy a bányásznyugdíjat nem érinti a változás. Ez bizonyos nyugalmat is adott, ugyanakkor írásban a kormányzat részéről ez nem kapott megerősítést. Ezért további egyeztetéseket is folytattunk, és az államtitkári előkészítő anyagot megismerve azt vártuk, hogy újabb szakmai típusú tárgyalásokra kerül sor, hiszen a bányászszakszervezet az érintettek több mint nyolcvan százalékát a soraiban tudhatja.

Legnagyobb meglepetésünkre, egyeztetés nélkül került a Nemzeti Erőforrás Minisztérium előterjesztésében az Országgyűlés elé a kormányzati anyag, amely már törvényjavaslatként tartalmazta a bányásznyugdíjra vonatkozó jövőbeni elképzeléseket. Megnyugodva olvastuk, hogy a földalatti bányavégzésre vonatkozó szabályok legfontosabb elemei törvényi szinten kerülnek szabályozásra, s a bányászati törvényben, mint speciális bányászati munkavégzéshez kapcsolható juttatás rögzülnek.

Ugyanakkor, a szén külfejtéses térségre vonatkozó szabályozás a 150/1991-es rendelet alapján már nem került be a bányászati törvénybe. Így egészen váratlan élethelyzet alakulhat ki a visontai és a bükkábrányi bányauzemben dolgozók számára. A rájuk mérvadó átmeneti időszakot figyelembe véve hatvanhárom-hatvanöt éves korban mehetnek nyugdíjba. Átlagban tíz évvel többet kell dolgozni a bányagödörben.

Ez két problémát vet fel. Az egyik, hogy az ott dolgozóknál, várhatóan maradandó egészségkárosodás következik be, a másik pedig, hogy azt a munkát, az érintett kollégák már nem bírják. Fizikálisan, nagy súlyokat emelve, öt-hétemeletes gépekre föl-le járni, s az ehhez kapcsolódó munkákat, stb. elvégezni ez önmagában, egy három műszakos munkarendben is komoly nehézséget okoz. Elképzelhe-

tetlen, hogy hatvan év feletti bányász kollégák nagy számban képesek legyenek megfelelni az ottani fizikális elvárásoknak.

Korábban az országos titkári értekezleten is tárgyaltunk a problémáról, majd október 20-án rendkívüli elnökségi ülést tartottunk, és arra az álláspontra jutottunk, hogy egyéni módosító indítvány tervezettel keressük meg a térségi képviselőket. Megszólítjuk a miniszterelnök urat és az illetékes minisztereket is, hogy a végszavazás előtt változtassanak a kormányzati előterjesztési szándékon és kerüljön be a bányászati törvénybe a szén külfejtéses munkavégzésre vonatkozó szabályozás is.

Az elmúlt hetekben, több irányból jeleztük a problémát és reménykedem benne, hogy az érveink figyelembe vételével a bányászati törvény tartalmazni fogja a szén külfejtéses munkavégzésre vonatkozó, korábban elért illetményeket és a területen dolgozók – Visontán, Bükkábrányban és egy pár kisebb szén külfejtésben – harminc év külszíni szolgálat után igénybe tudják venni az öregségi nyugdíj-ellátást.

Ha tárgyalásos úton nem sikerül eredményt elérni, akkor - az elnökségi ülés döntése alapján - szakszervezeti nyomásgyakorló akcióval fejezzük ki elégedetlenségünket, próbálva ilyen módon is befolyásolni a döntéshozókat.

Abban bízom, hogy erre nem kerül sor.

Rabi Ferenc

a BDSZ elnöke